

Sygn. akt: I Cgg 4/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	sekretarz sądowy Anna Szpręgiel

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2017 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa I. H. i A. J. (1)

przeciwko Spółce (...) S.A. z siedzibą w B.

o naprawienie szkody

- zasądza od pozwanej Spółki (...) S. A. z siedzibą w B. na rzecz każdego z powodów po 126.686,72 (sto dwadzieścia sześć tysięcy sześćset osiemdziesiąt sześć ⁷²/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanej na rzecz powodów po 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;
- umarza postępowanie w ograniczonej części żądania pozwu;
- nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 27.191,62 (dwadzieścia siedem tysięcy sto dziewięćdziesiąt jeden ⁶²/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I Cgg 4/14

UZASADNIENIE

Powodowie A. J. (2) oraz I. H. początkowo wnosili o zobowiązanie pozwaną (...) o naprawienie szkód w nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), ewentualnie zasądzenie odszkodowania w wysokości ustalonej przez biegłego sądowego. W toku procesu wnieśli o zasądzenie po 147 545, 61 zł (k. 314). Ostatecznie wnieśli o zasądzenie od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. (następcę prawnego (...)) po 126 686, 72 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanej odpisu opinii biegłego stanowiącej podstawę ostatecznego żądania stron oraz obciążenie pozwanej kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, iż na skutek ruchu zakładu górniczego pozwanej ujawnił się szereg szkód w budynkach, ogrodzeniach, podjeździe oraz szambie. Ujawnienie to miało miejsce w 2010 roku. Powodowie zwracali

się do pozwanej z wnioskami o naprawienie szkody. W roku 2013 ujawniło się w budynku mieszkalnym przechylenie podłóg; cała bryła budynku mieszkalnego oraz gospodarczego przechyliła się. Pozwana ostatecznie zaproponowała niewielką kwotę 9162, 36 zł tytułem rekompensaty za uciążliwość związaną z przechyłem co było dla powodów nie do przyjęcia. W grudniu 2013 roku powodowie wezwali pozwaną do niezwłocznej naprawy nieruchomości; pozwana w odpowiedzi oświadczyła, że żądanie ich jest przedwczesne i proponują przystąpić do robót remontowych dopiero w roku 2015 roku. W uzasadnieniu ostatecznego stanowiska wskazali, że z całokształtu materiału dowodowego wynika, że naprawa szkód górniczych na nieruchomości powodów winna polegać na wypłacie odszkodowania w kwocie dochodzonej pozwem tj. 253 373, 45 zł przy czym powodowie jako współwłaściciele nieruchomości w częściach ułamkowych po 1/2.

Pozwana początkowo wniosła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powodów kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, iż uznaje związek przyczynowy pomiędzy swoją działalnością a uszkodzeniami w nieruchomości powodów. Podniosła przy tym, że szkody opisane we wniosku nie kwalifikowały obiektu do naprawy; obiekt cały czas podlegał wpływom z eksploatacji. Stwierdzone w toku postępowania ugodowego pochylenie budynku (14,9 ‰) lokuje go w kategoriach małej uciążliwości i nie wymaga rektyfikacji. Ostatecznie na ostatniej rozprawie nie sprzeciwiła się rozszerzeniu powództwa, co Sąd zinterpretował jako uznanie ostatecznie sformułowanych przez powodów żądań.

Sąd ustalił:

Powodowi są właścicielami nieruchomości położonej przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej prowadzi księgę wieczystą (...).

W lutym 2010 roku powodowi złożyli wniosek o naprawę szkód w domu jednorodzinnym wskazując na pęknięcia na dylatacji, pęknięcia ścian, pęknięcia tynków, pęknięcia sufitów i fasad (faset). W trakcie oględzin w dniu 13 maja 2013 roku ustalono, że stan budynku mieszkalnego nie uległ pogorszeniu, kopalnia zleci pomiaru pionowości budynku a następnie ewentualnie operat szacunkowy oraz ponowne oględziny. Ze sporządzonego na zlecenie pozwanej operatu wynika, że koszt odtworzenia budynku wyniesie 337 096, 36 zł; jego wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia naturalnego zużycia (44, 53%) wyniesie 186987 zł. Po przeanalizowaniu operatu pozwana zaproponowała powodom wypłatę ekwiwalentu pieniężnego za uciążliwość związaną z przechyłem – za każdy promil przechyłu 1 procent wartości poniżej 10 promili tj. kwotę 9162, 37 zł.

Pismem z 20 grudnia 2013 roku powodowie wezwali pozwaną – zakreślając termin trzydziestodniowy - do niezwłocznego przystąpienia do naprawy szkód górniczych w domu mieszkalnym, szambie, budynku gospodarczym oraz ogrodzeniu posesji – w szczególności do pionowania budynku mieszkalnego i gospodarczego wraz z robotami towarzyszącymi – ewentualnie poprzez zapłatę jednorazowego odszkodowania pieniężnego w wysokości aktualnej naówczas wartości technicznej budynków, szamba i ogrodzenia którą powodowie szacowali na 230 000 zł.

Pozwana w odpowiedzi oświadczyła, iż wypłata jednorazowego odszkodowania jest nieuzasadniona. Z uwagi na wartość wychyleń budynku mieszkalnego mieści się w granicach uciążliwości małej i nie zachodzi konieczność jego rektyfikacji. Odnośnie pozostałych obiektów tj. budynku gospodarczego, szamba pozwana zaproponowała ich naprawę przy czym z uwagi na nieuspokojenie terenu pozwana zaproponowała odroczenie terminu napraw do czasu ustania wpływów z eksploatacji górniczej tj. w roku 2015; pozwana w zakresie napraw zaproponowała zawarcie ugody. Powodowie nie zgodzili się na takie rozwiązanie.

Z opinii geologiczno – hydrogeologicznej biegłego M. Ż. wynika, że obiekty na nieruchomości powodów (budynek mieszkalny oraz gospodarczy) mają kontakt z wodami opadowymi infiltrującymi w głąb w zakresie ich podziemnych części. W chwili opiniowania nie powodowało to żadnych szkód w obiektach. Nieruchomość powodów od roku 1963 aż do chwili obecnej podlegała i podlega wpływom podziemnej eksploatacji górniczej prowadzonej przez kopalnię (...). Była to eksploatacja prowadzona wyłącznie systemem ścianowym, najczęściej z zawałem stropu. Sumaryczne obniżenia terenu w latach 1963 – 2013 wyniosły 5,585 m i następują nadal. Pozwana (naówczas (...)) sp. z o.o, oddział KWK (...), Ruch H.) planują dalszą eksploatację pod opiniowaną nieruchomością.

Ze sporządzonej na zlecenie Sądu opinii biegłego J. Ł. (1) wynika, że w składnikach budowlanych na nieruchomości powodów występują zarówno szkody pochodzenia górniczego jak i nie spowodowane ruchem zakładu górniczego. Za szkody górnicze w budynku mieszkalnym uznano: wychylenie budynku z pionu, zarysowania i pęknięcia tynków ścian i sufitów, pęknięcia samych ścian, spękania posadzki okiennej i drzwiowej; w budynku gospodarczym: wychylenie budynku z pionu, spękania ścian, spękania stropu, spiekanie (spękanie – k. 515) progu; w ogrodzeniu stalowym: wychylenie z pionu słupków stalowych, spękania cokołu betonowego, deformacja bramy oraz furtki ogrodzeniowej; w ogrodzeniu z prefabrykatów: wychylenie z pionu słupków, deformacja przęseł ogrodzeniowych; w nawierzchni spękania i deformacje. Za szkodę górniczą uznano nadto nieszczelności w szambie. Za szkody górnicze nie uznano znacznego naturalnego zużycia elementów budowlanych budynku mieszkalnego, gospodarczego, szamba, ogrodzenia, stalowego, nawierzchni przy wejściu do budynku oraz wjazdu do garażu (stolarka okienna, tynki zewnętrzne, posadzki piwnic, taras oraz balkon na piętrze). Nie dopatrzono się szkody górniczej w częściowym skorodowaniu siatki w ramach oraz słupków w ogrodzeniu stalowym.

Budynek mieszkalny posiada 4 (czwartą) kategorię odporności przy dopuszczalnym odkształceniu poziomym nie przekraczającym 9 milimetrów. Budynek mieszkalny jest wychylony maksymalnie 18,80 mm/m; budynek gospodarczy jest maksymalnie przechylony 35,9 mm/m.

Wartość budynku mieszkalnego w stanie nowym wynosi 328 966, 53 zł. Wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (38%) wynosi 203 959, 25 zł. Wartość budynku gospodarczego w stanie nowym wynosi 23 734, 07 zł. Wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (40%) wynosi 14 240, 44 zł. Wartość szamba w stanie nowym wynosi 10 514 zł; jego wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (70%) wynosi 3154, 45 zł. Wartość techniczna ogrodzenia stalowego zamyka się kwotą 12 293, 11 zł; wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (77,88%) wynosi 3073, 28 zł. Wartość w stanie nowym ogrodzenia z prefabrykatów wynosi 7086, 71 zł; wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (20,84%) wynosi 5598, 50 zł netto. Wartość nawierzchni w stanie nowym wynosi 1870, 75 zł; wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem stopnia zużycia (55%) wynosi 841, 84 zł. Łączne koszty restytucji wszystkich składników objętych postępowaniem (w tym rektyfikacja budynków) wynosi 358 626, 48 zł. Z kolei ich wartość odtworzeniowa z uwzględnieniem podatku VAT wynosi 253 373, 45 zł.

(odpis księgi wieczystej k. 6 – 12; notatki służbowe k. 19, 46; korespondencja między stronami k. 47 - 51; opinia biegłego J. K. k. 92 – 102; opinia uzupełniająca k. 135 - 137; opinia biegłego J. K. k.180 - 306; opinia uzupełniająca k. 347; opinia biegłego M. Ż. k. 454 - 486; opinia biegłego J. Ł. k. 508 - 621).

Wyżej ustalony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonej dokumentacji przedprocesowej której prawdziwości oraz autentyczności nikt nie zakwestionował oraz opinii biegłych sporządzonych w sprawie które ostatecznie zaakceptowały obie strony.

Sąd zważył:

Ostatecznie sformułowane roszczenia powodów zasługiwały na całkowite uwzględnienie. Na wstępie zaznaczyć należy, iż nie było kwestią sporną związek przyczynowy pomiędzy szkodami na nieruchomości powoda a działalnością pozwanej. Pozwana również ostatecznie uznała całość roszczeń a Sąd uznał, że uznanie jest dopuszczalne w świetle art. 213 kpc. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż szkody w obiektach budowlanych powodów (budynki, szambo, ogrodzenia, nawierzchnia) ujawniały się w różnym okresie: w roku 2010 (różnego rodzaju spękania, wychylenia oraz deformacje) oraz 2013 (pochylenie budynku) a zatem pod różnymi reżimami prawnymi odpowiedzialności za szkody górnicze a co za tym idzie poszczególne uszkodzenia będą podlegać różnym zasadom odpowiedzialności. Powództwo w zakresie naprawienia szkód ujawnionych w 2010 roku podlega rozpoznaniu na podstawie przepisów Prawa geologicznego i górniczego z 1994 roku mimo, że pozew został złożony pod rządami ustawy obecnie obowiązującej. Zgodnie z utrwalonym już poglądem w orzecznictwie do spraw o naprawę szkód górniczych, które wystąpiły przed 2012 r., tj. przed wejściem w życie nowego Prawa górniczego i geologicznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981), należy stosować przepisy poprzednio obowiązującej ustawy z 1994 r. (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2014-01-24, V CSK 93/13; Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2013-11-22, III CZP 75/13).

Przechodząc na grunt rozwiązań Prawa geologicznego i górniczego z 1994 roku wskazać należy, iż zgodnie z art. 94 ust. 1 oraz 95 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnictwo naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego. Jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania. Artykuł 94 ust. 1 p.g.g. z 1994 r. przewiduje zatem istotne wyjątki od zasady wynikającej z art. 363 k.c., według której naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jego brzmienie nie pozostawia wątpliwości co do tego, że na tle ustawy wybór sposobu naprawienia szkody przez poszkodowanego jest w zasadzie niemożliwy. Wyłącza on zatem regułę wyrażoną w art. 363 § 1 k.c. Uzupełnieniem regulacji zawartej w art. 94 ust. 1 p.g.g. z 1994 r. jest art. 95 ust. 1 tego prawa, modyfikujący w rozpatrywanym zakresie treść zdania drugiego art. 363 k.c. Z brzmienia tego ostatniego wynika bowiem zasada, że roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu zawsze wtedy, gdy przywrócenie stanu poprzedniego jest niemożliwe albo gdy pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty. Przepis art. 95 ust. 1 p.g.g. z 1994 r. dopuszcza natomiast możliwość odstępstwa od restytucji naturalnej tylko w przypadku, gdy jest ona bądź to niemożliwa, bądź to jej koszty rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody. Ustawa preferuje zatem restytucję naturalną, ograniczając przypadki dopuszczalności zastąpienia jej odszkodowaniem pieniężnym do niezbędnego minimum, usprawiedliwionego okolicznościami, o których mowa w art. 95 ust. 1 p.g.g.

Z opinii biegłego J. K. wynika, że koszty przywrócenia stanu poprzedniego budynku mieszkalnego znacznie przekraczają jego aktualną wartość techniczną, koszty przywrócenia stanu poprzedniego budynku gospodarczego kilkakrotnie przekraczają aktualną wartość tego budynku; wysokość nakładów na remont szamba przekracza aktualną wartość techniczną co czyni roboty naprawcze nieopłacalnymi, natomiast koszty restytucji ogrodzenia nie przekraczają jego aktualnej wartości technicznej w przypadku ogrodzenia z przęseł prefabrykowanych betonowych osadzonych na prefabrykowanych betonowych słupkach, natomiast w przypadku ogrodzenia z przęseł metalowych zawieszonych na słupkach z rur stalowych jego wartość techniczna jest znacznie niższa niż nakłady na roboty remontowe.

Do zbieżnych wniosków doszedł opiniujący w późniejszym okresie biegły ds. budownictwa J. Ł. (1). Stwierdził on, iż generalnie istnieje możliwość restytucji składników budowlanych objętych postępowaniem na nieruchomości powodów (w tym rektyfikacja), przy czym koszty restytucji w budynku mieszkalnym, budynku gospodarczym, szambie, ogrodzeniu stalowym oraz nawierzchni przekroczą wartość odtworzeniową tych składników co czyni zasadnym żądanie zapłaty odszkodowania. Odnośnie ogrodzenia z prefabrykatów biegły stwierdził, iż koszty jego naprawy (4629, 27 – k. 525, 527, 600 - 601) nie przekracza wartości odtworzeniowej a zatem istnieje możliwość naprawy tego ogrodzenia. Jednakże z uwagi na projektowaną dalszą eksploatację górnictwem wskazana byłaby zapłata odszkodowania również za to ogrodzenie tym bardziej, że ogrodzenie tego typu nie przenosi skutecznie wpływów od eksploatacji górnictwem. Nadto wobec projektowanej dalszej eksploatacji należy się liczyć z powstaniem ponownych uszkodzeń i poniesieniem z tego tytułu dodatkowych kosztów. Generalnie koszty naprawienia szkód w budynku gospodarczym, szambie, ogrodzeniach oraz nawierzchni wynosi 59 764, 48 zł (k. 526) natomiast wysokość odszkodowania za szkody w ww. składnikach w postaci wartości odtworzeniowej wynosi 33097, 46 zł co stanowi około 55% ustalonych wyżej kosztów restytucji. W ocenie Sądu sprawia to, iż koszty restytucji rażąco przekraczają wielkość poniesionej szkody w rozumieniu art. 95 pr gg. Mając powyższe na uwadze należało zasądzić od pozwanej na rzecz powodów jednorazowe odszkodowanie w wysokości wartości odtworzeniowej pomniejszonej o stopień zużycia ww. składników w wysokości określonej przez biegłego J. Ł. (1). Sąd zatem zasądził tytułem naprawienia szkód (jednorazowego odszkodowania) w budynku gospodarczym, szambie, ogrodzeniach, nawierzchni kwotę 33097, 46 zł.

Odmiennym zasadom odpowiedzialności podlegają szkody w budynku mieszkalnym polegające na jego pochyleniu. Zgodnie z art. 145 nowego Prawa geologicznego i górniczego jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 (spowodowane ruchem zakładu górnictwem), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 kc w zw. z art. 145 prgg z 2011 roku) tj. niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 kc w zw. z art. 145

prgg). W myśl art. 363 par. 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Z opinii biegłego Ł. na której ostatecznie oparł się Sąd rozstrzygając sprawę wynika, iż koszty remontu wraz z rektyfikacją zamykają się w kwocie 290 472 zł, natomiast odszkodowanie stanowiące wartość odtworzeniową pomniejszoną o ustalony przez biegłego stopień zużycia winno wynosić 220 275, 99 zł a zatem 75% kosztów restytucji. W ocenie Sądu – niezależnie od pierwszeństwa powodów jako poszkodowanych w wyborze roszczenia – należało uznać, że z uwagi na wyżej ustalony procent, naprawa szkód w budynku mieszkalnym wraz z jego rektyfikacją stanowiąc będą dla pozwanej jako zobowiązanej nadmierne koszty. Z tego względu należało na rzecz powodów zasądzić tytułem odszkodowania kwotę 220 275,99 zł. Łącznie daje to kwotę 253 373, 45 złotych. Kwota ta zawiera należny w ocenie Sądu powodom podatek VAT albowiem powodowie jako osoby nie będące płatnikami tego podatku, nie mają możliwości jego odliczenia i to na nich jako końcowych nabywców w obrocie gospodarczym jest on w ostateczności przerzucony. Strona pozwana ostatecznie nie kwestionowała kwoty wynikającej z opinii biegłego.

Z uwagi na związanie żądaniem pozwu w zakresie sposobu zasądzenia kwotę tą zasądzono z uwzględnieniem udziału we współwłasności jakim każdy z nich dysponuje tj. po 1/2 tj. po 126 686, 72 zł (art. 207 kc). W ten sam sposób orzeczono o kosztach procesu na zasadzie art. 99 kpc w zw z art. 98 kpc. Należy zaznaczyć, że zgodnie z 4 ust.2 rozporządzenia z 28.09.2002 r., mającego zastosowanie w sprawie, w razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczania opłat, bierze się pod uwagę wartość zmienioną- poczynając od następnej instancji. W niniejszej sprawie pierwotna wartość przedmiotu sporu wynosiła 77.000 zł a zatem od tej kwoty naliczono koszty zastępstwa procesowego myśl powołanych zasad. Odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzono zgodnie z żądaniem pozwu na zasadzie art. 481 Kodeksu cywilnego. Postępowanie umorzono w pozostałym zakresie wobec ograniczenia żądań na zasadzie art. 355 kpc w zw. z art. 203 kpc. Koszty sądowe nakazano pobrać na zasadzie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 98 kpc.